

ALAVUDEN KESKUSTAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

TAMPEREEN TEKNILLINEN YLIOPISTO
TAMPERE UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

ALAVUDEN KESKUSTAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

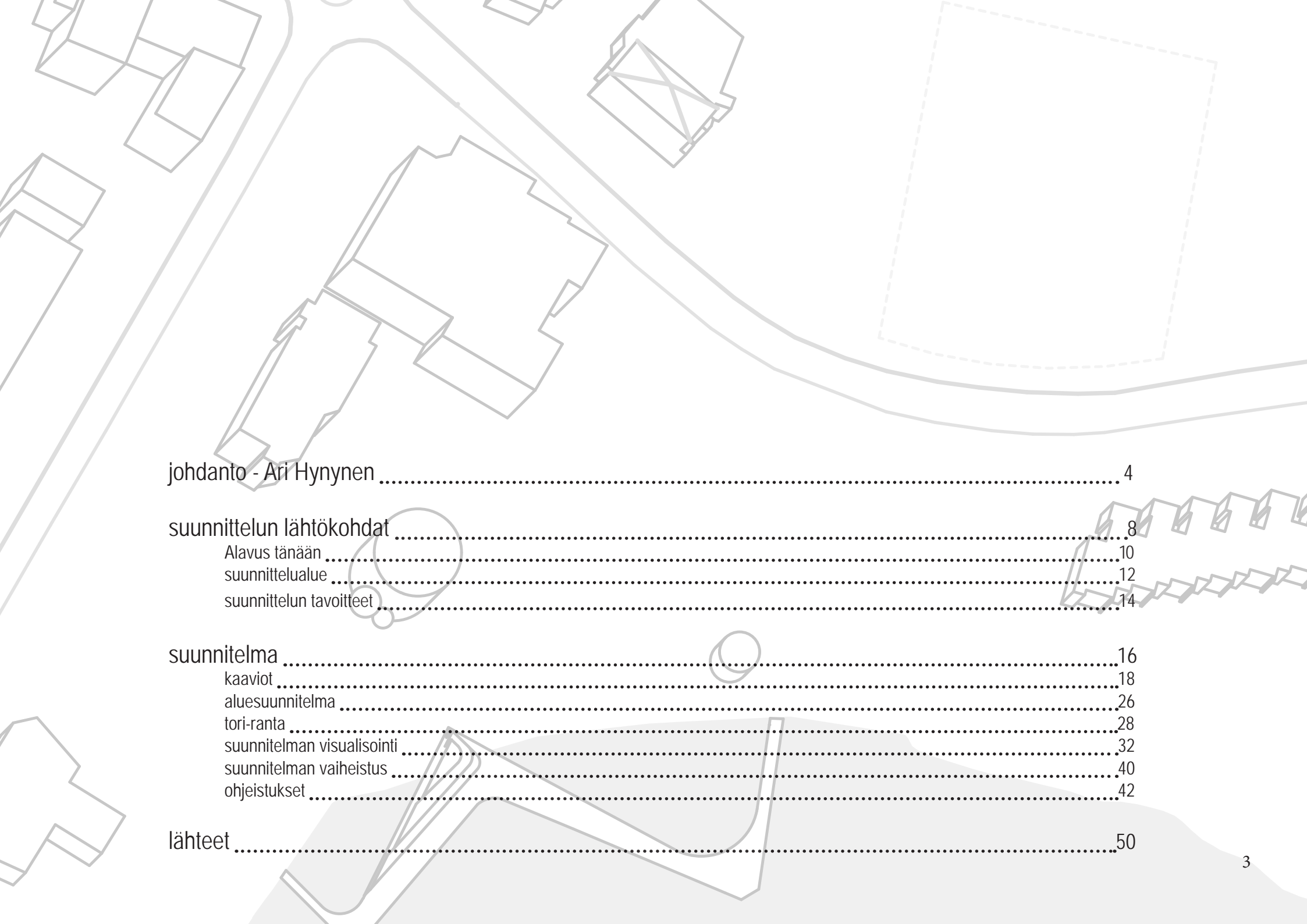
Jonna Heikkinen

Tampereen teknillinen yliopisto
Arkkitehtuurin laitos /
Seinäjoen kaupunkilaboratorio

31.03.2015

SISÄLLYS

johdanto - Ari Hynynen	4
suunnittelun lähtökohdat	8
Alavus tänään	10
suunnittelualue	12
suunnittelun tavoitteet	14
suunnitelma	16
kaaviot	18
aluesuunnitelma	26
tori-ranta	28
suunnitelman visualisointi	32
suunnitelman vaiheistus	40
ohjeistukset	42
lähteet	50

JOHDANTO

Pikainenkin vilkaisu Alavuden historiaan antaa viitteitä niistä voimista, jotka ovat paikallista yhdyskuntarakennetta muokanneet. 1600-luvun lopulla rakennettu Ruovesi-Uusikaarlepyy -maantie mahdollisti Alavuden kasvun alkamisen. Kirkonkylän liikennesijainti parani entisestään, kun Haapamäki-Seinäjoki -rata valmistui vuonna 1883. Harmillisesti ratalinja vedettiin kuitenkin kolme-neljä kilometriä taajaman pohjoispuolelta. Liikennevirtojen painottuminen rautateille alkoi kasvattaa asemanseutua vieden kasvuvoimaa kirkonkylältä. Tämä kaksi-

jakoisuus hallitsee vieläkin verran Alavuden yhdyskuntarakennetta, vaikka vuonna 1971 Pohjanmaan rataliikenne keskittyi uudelle Tampere-Seinäjoki -radalle.

Uudempia yhdyskuntarakenteeseen vaikuttaneita tekijöitä on ollut Töysän kunnassa sijainneen Tuurin kyläkaupan kehitys mittavaksi kauppakeskukseksi 1990-luvun puolivälistä alkaen. "Kyläkauppa" on myös merkittävä matkailukohde, joka sijaitsee vain seitsemän kilometrin päässä Alavuden keskustas-

ta. Tällä seikalla on luonnollisesti ollut vaikutusta kaupan palvelurakenteen kehitykseen Alavudella. Tilanne muuttui jälleen vuoden 2013 alussa, kun Töysän kunta liittyi Alavuden kaupunkiin. Liitoksen seurauksena Alavuden keskustan luonteva laajentumissuunta on nyt Töysä ja Tuurin kylä, jonne parannetaan muun muassa kevyen liikenteen yhteyksiä.

Liikenteen ja kaupan muutokset heijastuvat dramaattisesti yhdyskuntarakenteen kehitykseen. Ilmiö on universaali, mutta seuraukset näkyvät selvästi myös

Alavudella. Yksityisautoilu on pirstonut kirkonkylämäistä pienipiirteistä taajamarakennetta leveiden väylien ja laajojen pysäköintikenttien muodossa. Tieyhteydet ja rantarakentaminen ovat katkaisseet keskustan visuaalisen ja osittain toiminnallisenkin yhteyden viehättävään järvenrantamaisemaan. Autoliikennepainotteinen suunnittelu on jättänyt kevyen liikenteen verkoston epämääräiseksi, eikä esimerkiksi torille ole löytynyt toimivaa, "luonnollista" sijaintia. "Luonnollinen" viittaa tässä yhteydessä tapaan, jolla markkinapaikat ovat syntyneet kauppareittien risteyskohtiin, saavutettavuudeltaan parhaisiin kohtiin paikallisessa tai alueellisessa liikkumisverkostossa. Ilman tätä "luonnollista" ihmisvirtojen kohtaamista torista ei tule koskaan toimivaa.

Nykyään tutkijat kuvaavatkin kaupunkien kehitystä evoluution termein. Ollaan valmiita myöntämään, että kaupungit rakentuvat vain osittain suunnitellusti. 1960-luvulla ajateltiin vielä, että rationaalisella suunnittelulla ja päätöksenteolla syntyy yhdyskuntia, joissa rationaalisesti ajatteleva ja toimiva ihminen voi elää optimaalista arkea. Ihmisen ja yhteisöjen kompleksisuutta ei haluttu

tunnustaa. Vähitellen suunnittelutapaa muutettiin, kun todettiin että yleiskaavat eivät toteutuneet suunnitelmien mukaan. Kaupan sijaintilogiikka ja ihmisten asu-mispreferenssit olivat muuttuneet, ja nyt näyttää siltä että muutos onkin pysyvää ja se koskee kaikkia muitakin yhdyskunnan toimintoja.

Tämä kaikki on johtanut strategiseen suunnittelutapaan. Suunnitelmat eivät välttämättä kuvaa enää kohteen lopputilaa, "valmista" kaupunkia, sillä sellaiseen ei kukaan enää usko – kaupungit eivät valmistu koskaan. Pikemminkin suunnitelmat ovat nykyään pysäytyskuvia jostakin tulevasta tilanteesta, visioita, joita kohti päätetään mennä. Matkalla voi tapahtua kaikennäköistä, ja suunnitelmien yksityiskohtia on tarpeen säätää, mutta itse visio on niin hyvin perusteltu, että sen päälinjoista ei kannata luopua.

Millaisia näiden perustelujen sitten pitäisi olla, että ne kestävät aikaa ja vakuuttavat päätöksentekijöitä? Tässä kohtaa on palattava jälleen evoluution käsitteeseen. Kaupungin perusrakenteet, sen kaikkein syvimät infrastruktuurit, sekä maasto- ja maisemasuhteet, ovat

KUVA 1

KUVA 2
KATUNÄKYMÄ JÄRVILUOMANTIELTÄ

rakentuneet useamman sadan vuoden kuluessa. Harvoin niitä kannattaa kokonaan muuttaa, sillä rakenteisiin on sitoutunut paljon resursseja, ja uusiin korvaaviin sitoutuisi vielä enemmän. Hyvä suunnittelu tunnistaa aina nämä perusrakenteet ja operoi niiden pohjalta. Kaupungin perusmorfologia myös ehdollistaa jossain määrin sen inhimillisiä käytäntöjä ja toimintoja määrittäen yhdyskunnan keskeisiä painopisteitä – esimerkiksi torialueita.

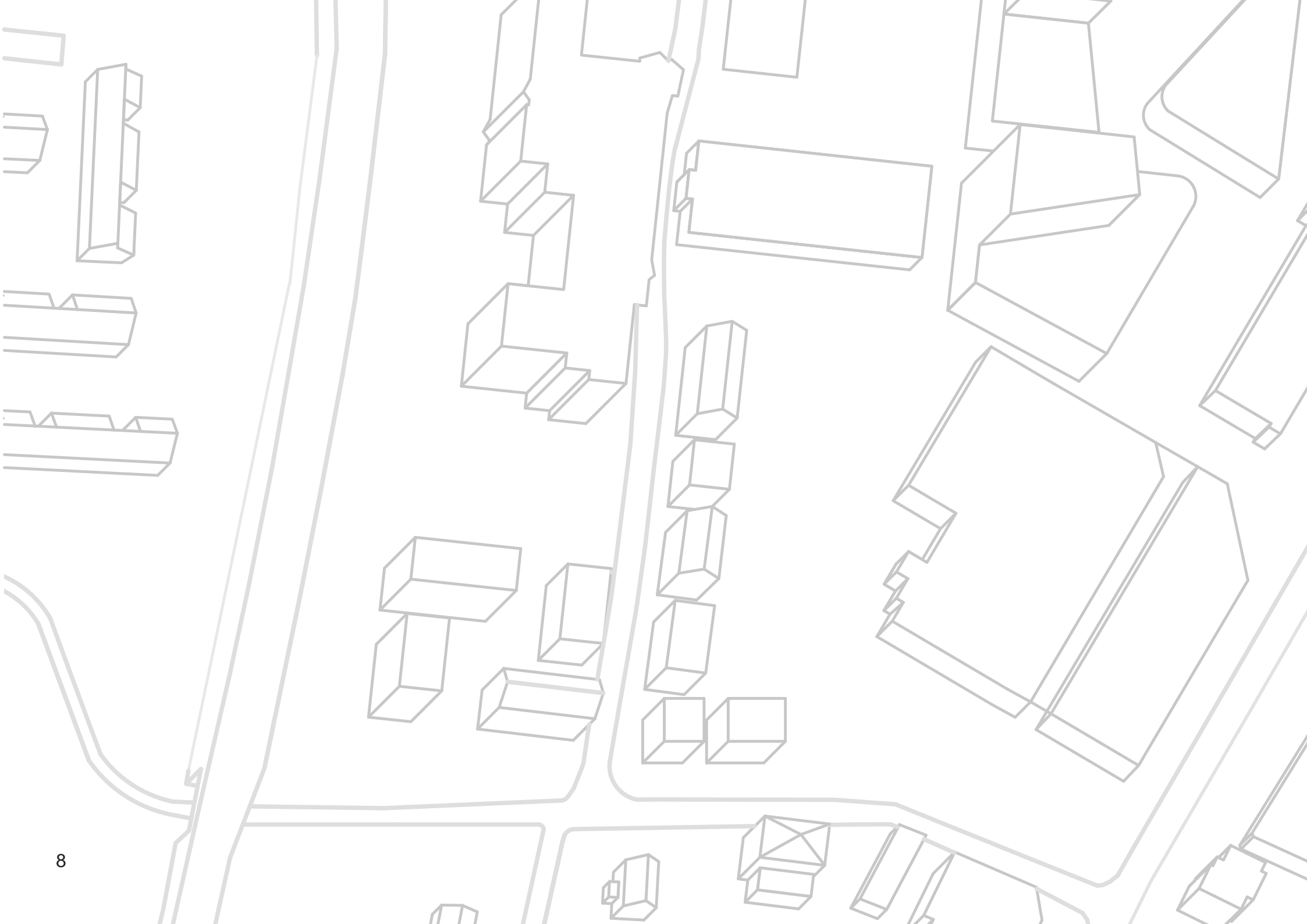
Mutta kaupungin ymmärtäminen evoluutioprosessina ei tarkoita vain meneeseen keskittymistä. On hyvä oivaltaa, että emme suunnittele ja rakenna kaupunkia vain itsellemme, vaan ennen kaikkea tuleville sukupolville. Tuohon edellä mainittuun visioon on siis kyettävä sisällyttämään myös tulevaisuuden kehityssuuntien ennakointia. Tämä edellyttää päätöksentekijöiltä rohkeutta, ja tässä suunnittelu voi toimia hyvänä tukena. Kun kaupungin perusrakenteet tunnistetaan, niistä saadaan lähtökohdat eheyttävälle suunnittelulle. Evoluution prosesseissa pirstoutunut kaupunkirakennetta voidaan alkaa kutoa yhdeksi kokonaisuudeksi.

Eheyttäminen perustuu ajatukselle, että olemassa olevat rakenteet eivät ole vain este tulevalle kehitykselle, vaan päinvastoin: niihin sisältyy runsaasti potentiaalia tulevaisuuden rakennuspuiksi. Alavudella nämä potentiaalit ovat hyvin tiedossa. Samoin tiedetään mitä tavoitellaan. Kaupunkien kehittäjät ja johtajat tiedostavat jo hyvin, että vetovoimaiset ja viihtyisät asuin- ja yritys ympäristöt eivät ole pelkkää ekstraa, johon ehkä hyvinä aikoina voidaan sijoittaa. Yhä useammin nämä seikat mielletään jo tuotannontekijöiksi, joilla on suoria vaikutuksia kaupunkien elinvoimaan ja verotuloihin sekä tätä kautta palvelutasoon, hyvinvointiin ja tuottavuuteen. Pienet kaupungit eivät ole tässä liikehdinnässä enää poikkeus.

Alavuden kaupunki osoittaa ilahduttavaa kehittämistähtoa ryhtyessään eheyttämään kaupunkiympäristöään. Erityisen ilahtuneita olemme siitä, että suunnitteluapua on tilattu Tampereen teknillisen yliopiston arkkitehtuurin laitokselta, jonka yksi tutkimusryhmä, Seinäjoen kaupunkilaboratorio, toimii Etelä-Pohjanmaalta käsin. Alavuden kaupungilta yhteyshenkilöinä ovat toimineet kaupunginjohtaja Pekka Ala-Mäenpää sekä ke-

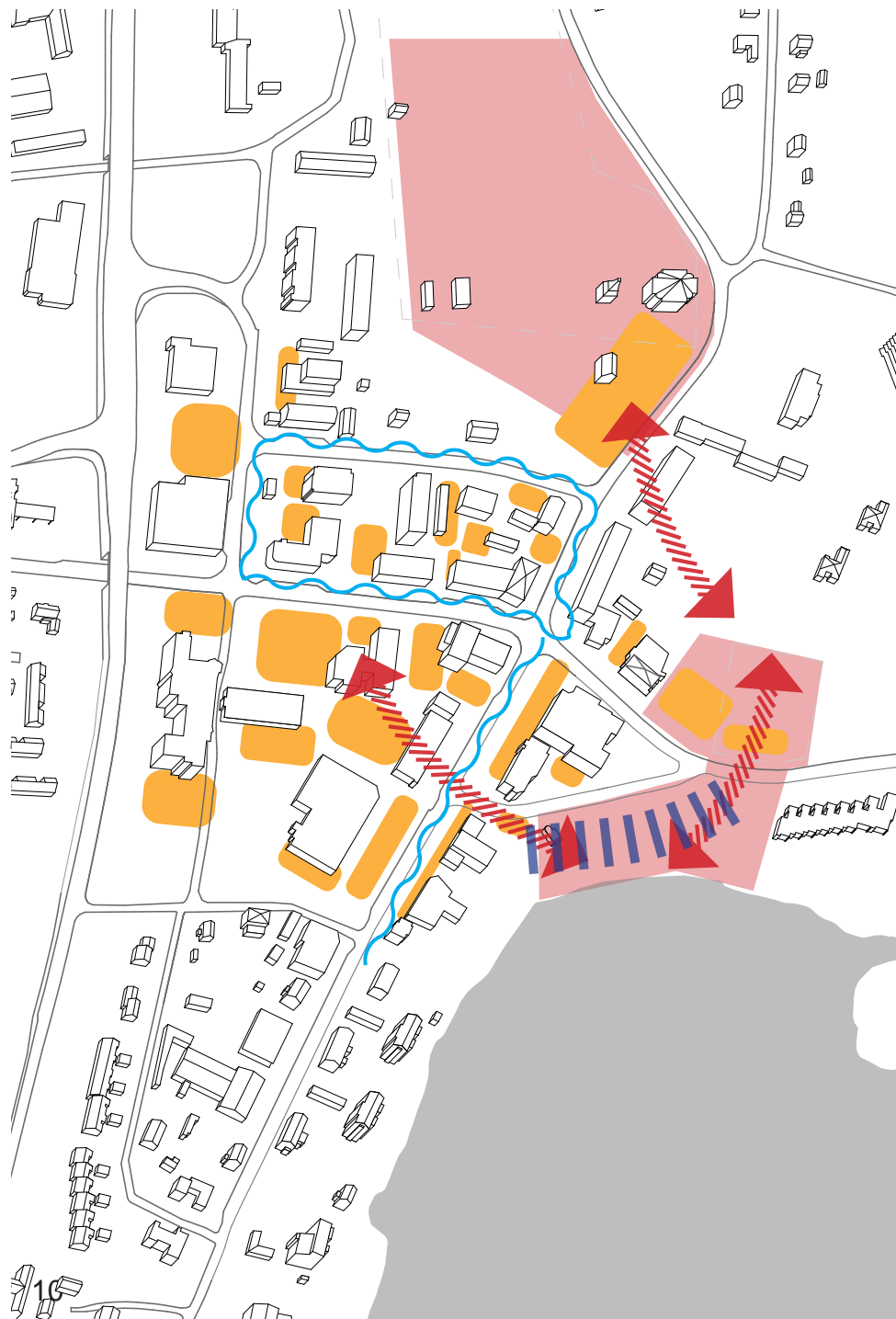
hitysjohtaja Terttu Liesmäki. Työpajoihin, neuvotteluihin ja keskustelutilaisuuksiin on osallistunut kaupungilta joukko asiantuntijoita ja päättäjiä, joita kaikkia ei ole mahdollista tässä nimetä. Suurimmat ansiot suunnitelmasta kuuluvat arkkitehtiylioppilas Jonna Heikkiselle, joka on käyttänyt työhön puoli vuotta elämästään. Jonnan työ ei kuitenkaan lopu vielä tämän suunnitelman luovuttamiseen Alavuden kaupungille, sillä työstä on tarkoitus hioa vielä diplomityö, joka on osa arkkitehdin tutkintoa. Allekirjoittanut on toiminut hankkeen vastuullisena johtajana.

Ari Hynynen, professori
Tampereen teknillinen yliopisto
Arkkitehtuurin laitos /
Seinäjoen kaupunkilaboratorio

The background is a light gray architectural site plan. It features various building footprints, some with internal structural lines, and a winding path or road. A large, empty rectangular area is outlined with a dashed line in the upper right. The overall style is minimalist and technical.

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt
- Pysäköinti
- ↔ Puuttuva yhteys
- ~ Leveä kulkuväylä
- ||||| Ranta-alue julkisessa käytössä

Alavus tänään

Alavus on pieni ja vireä maalaiskaupunki, jossa yrittäjähenki on vahvana yhteisössä. Alavudella on paljon vetovoimatekijöitä, joita oikein korostettuna saadaan kaupunki eläväksi, matkailijoita ja uusia asukkaita houkuttelevaksi.

Keskustan mahdollisuudet ja puutteet on tiedostettu Alavudella niin päättäjien kuin asukkaidenkin keskuudessa. Suunnitelma antaa yhden vision millaisena Alavuden kaupunki voitaisiin nähdä tulevaisuudessa.

Alavuden keskustassa sijaitseva järvi on suuri potentiaali viihtyisyyden lisääjänä ja matkailua edistävänä tekijänä. Tämä potentiaali on kuitenkin jätetty vielä hyödyntämättä. Vain pieni osa rantaviivasta on julkisessa käytössä. Julkisessa käytössä olevalla rannalla on heikot yhteydet ympäristöön ja ranta jääkin yllättävän eristäytyneeksi muusta kaupungista keskeisestä sijainnista huolimatta.

Alavuden keskustan ilmettä leimaa monet aukeat tilat, jotka ovat pääosin pysäköintialueita. Varsinaiset julkiset kaupun-

kitilat puuttuvat ydinkeskustan alueelta. Osa ydinkeskustan kulkuväylistä on leveitä ja katutilassa on liikaa väljyyttä ja epämääräisyyttä. Tämä lisää isojen pysäköintialueiden kanssa yleisilmeen hajautuneisuutta. Laajoissa avoimissa tiloissa on kuitenkin paljon mahdollisuuksia, kun kyseessä on keskustan tiivistäminen ja täydentäminen.

SUUNNITTELU-
ALUE

SUUNNITTELU-
ALUE

suunnittelualue

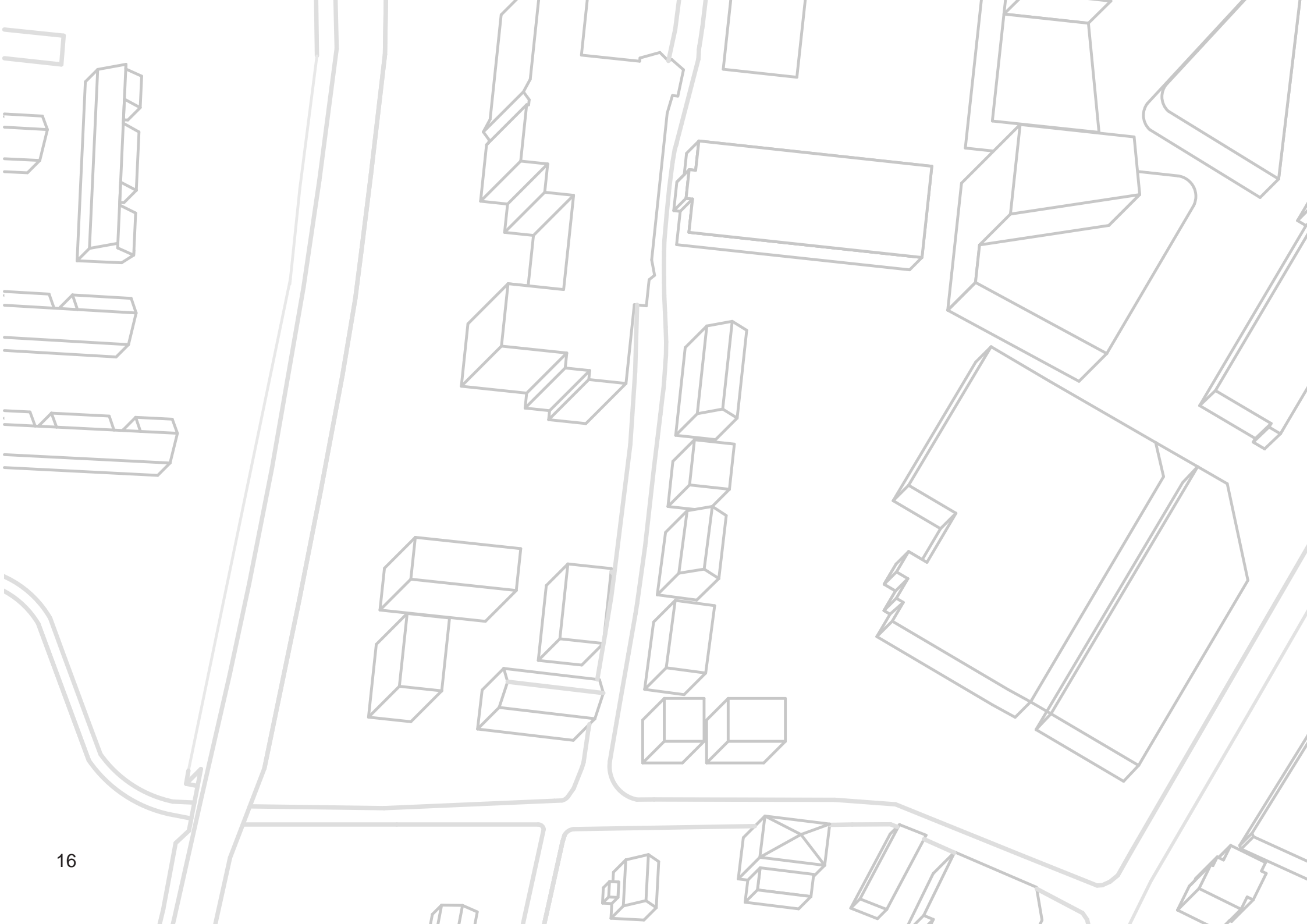
Työn suunnittelu- ja tarkastelualueena toimivat keskustan lisäksi myös lähimmät asuinalueet. Suunnitelmaa on suunnitteluprosessin ajan tarkasteltu isommassa mittakaavassa, mutta varsinainen suunnitelma keskittyy ydinkeskustan alueelle huomioiden myös pienemmät detaljit.

suunnittelun tavoitteet

Suunnittelun lähtökohdat ja tavoitteet käsittelevät Alavudenydinkeskustan aluetta. Monet tavoitteista toteutuessaan parantavat asukkaiden kokemusta kaupunkitilasta viihtyisyyden ja toimivuuden keinoin. Näitä tavoitteita ovat olleet mm. keskustan yhtenäistäminen ja eheyttäminen, viihtyisyyden lisääminen, järvien esiin nostaminen maisemallisten yh-

teyksien ja ranta-alueiden saavutettavuuden keinoin sekä keskustan liikenteellisten ongelmien ratkaiseminen. Viihtyisä kaupunkikeskusta houkuttelee asukkaita viettämään aikaa keskustassa oleskellen ja palveluita käyttäen. Elävä kaupunki houkuttelee asukkaiden lisäksi myös matkailijoita nauttimaan pienen maalaiskaupungin tunnelmasta.

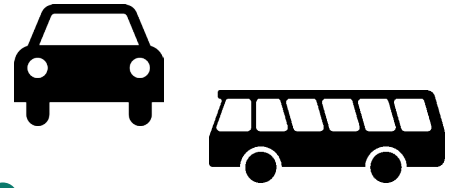

SUUNNITELMA

LIIKENNEKAAVIO

liikenne

Yksi projektin lähtökohdista on ollut HUHTAMÄENTIEN tarpeellisuuden pohdinta Alavuden liikenneverkostossa. Se palvelee autoilijoita hiukan oikaisuvana reittinä Järviluomantien ja Salmentie välillä, mutta negatiivisena puolena esiin nousee sen ranta-alueen eristävä vaikutus muusta ympäristöstä. Suunnitelmassa on nähty arvokkaammaksi ranta-alueen maksimointi vapaa-ajanviettoalueena ja Huhtamäentie on esitetty suunnitelmassa poistettavaksi, jolloin ranta- ja puistoalueiden saavutettavuus, viihtyisyys ja turvallisuus lisääntyy. Ranta-alueen kiinteistöjen huolto- ja pysäköintialueille on liittymä Järviluomantieltä.

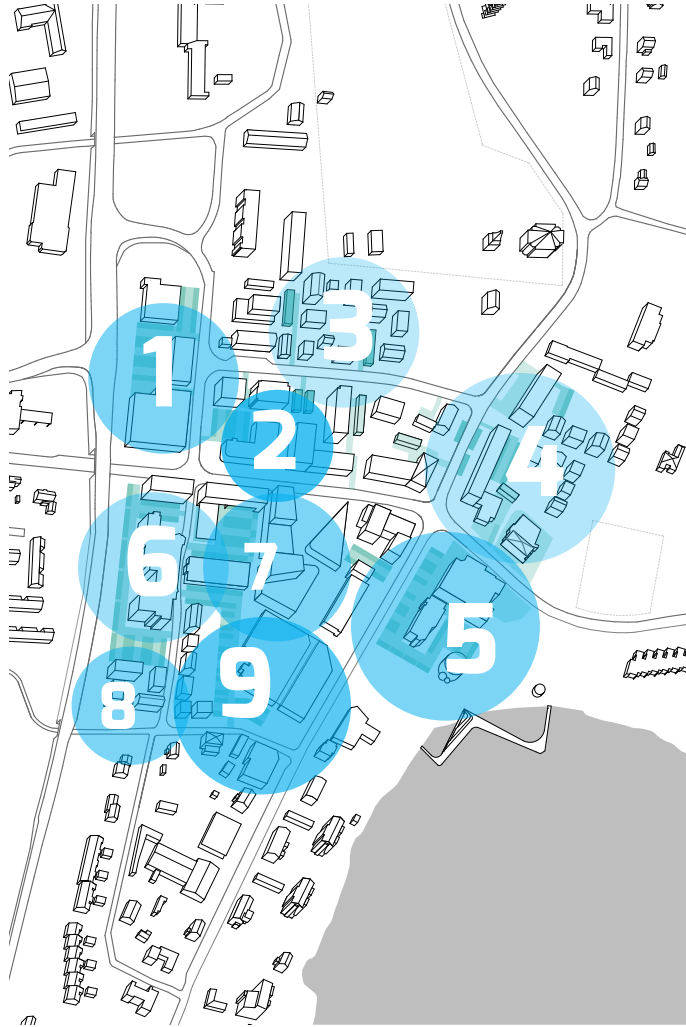
Huhtamäentien poiston myötä liikenteen määrä kasvaa jo ongelmalliseksi koetussa Kuulantien, Salmentien, Järviluomantien ja Kirkontien risteyksessä. Suunnitelman KIERTOLIITTYMÄ toimii risteyksessä liikennettä sujuvoittavana ja rauhoittavana muutoksena.

Miellyttävä ja turvallinen keskusta kävelijöille edellyttää pieniä ajonopeuksia ydinkeskustan alueella. Kuulantie on muutettu HIDASKADUKSI, jolloin erilliset suojatiet eivät ole tarpeen. Keskustaan syntyy uusia kävelyreittejä, jotka ovat eriytettyinä ajoneuvoliikenteestä. Keskusta on hyvä olla saavutettavissa kai-

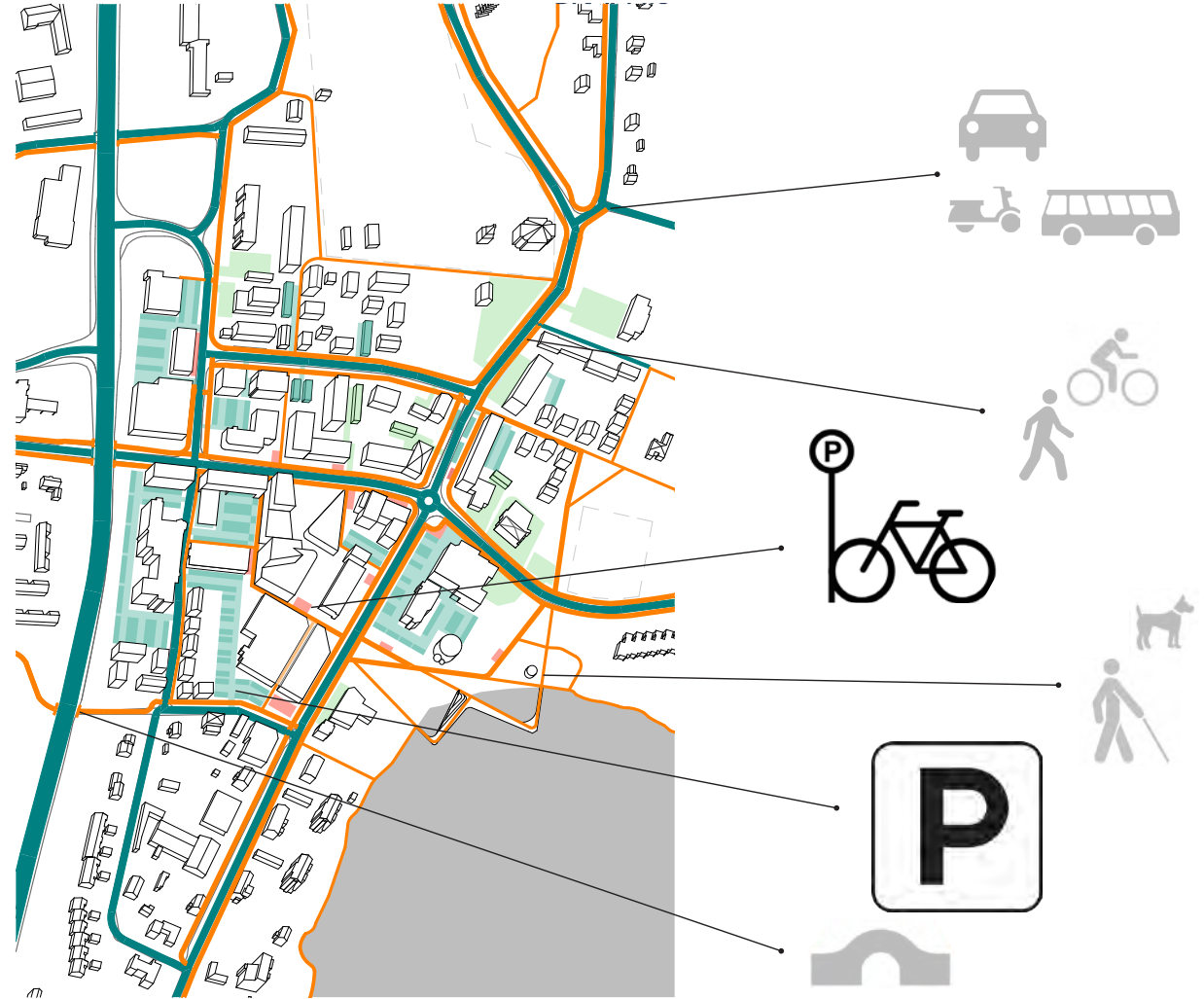
killä kulkumuodoilla, joten autoilua ei ole rajoitettu, vaan liikennettä rauhoitetaan hidaskadulla ja kiertoliittymällä.

Suunnitelmassa on luotu uusia KEVY-ENLIIKENTEENREITTEJÄ keskustan ja rannan alueelle, joilla saadaan edistettyä kävelyä ja pyöräilyä. Erottamalla jalankulku ja pyöräily moottoriajoneuvoliikenteestä parannetaan turvallisuutta ja mukavuutta. Uusi ALIKULKU tulee Koivutien päätteeseen avaten yhteyden kevyelle liikenteelle keskustan ja Kaartin alueen välille.

PYSÄKÖINTI ALUEITTAIN

PYSÄKÖINTI

pysäköinti

<p>Pysäköinnin määrä on laskettu yleisesti Alavuden keskustassa käytetyillä mitoituksilla.</p> <p>1 ap/ 50 k-m² toimisto 1 ap/ 35-80 k-m² liiketila 1 ap/ 85 k-m² asunto tai 1 ap/asunto</p> <p>Nykyisten rakennusten koko ja käyttö on arvioitu suurpiirteisesti karttoja ja valokuva-aineistoa käyttäen. Autopaikkojen määrässä huomioitu nykyiset rakennukset, mutta vain uusien rakennusten pinta-alat ovat esitetty.</p>	ALUE 1	95 ap 600 k-m ² liike	ALUE 6	146 ap 1350 k-m ² toimisto
	ALUE 2	54 ap 900 k-m ² liike 1900 k-m ² asuin	ALUE 7	76 ap 3000 k-m ² asuin 3200 k-m ² liike 3400 k-m ² toimisto
	ALUE 3	36 ap 2800 k-m ² asuin	ALUE 8	jakaa alue 6:n autopaikat 1750 k-m ² asuin
	ALUE 4	81 ap 3000 k-m ² asuin	ALUE 9	110 ap 1670 k-m ² asuin 1400 k-m ² liike
	ALUE 5	132 ap (+parkkihalli) 1100 k-m ² liike 250 k-m ² asuin		

Alueet 6 ja 8 käyttävät samaa pysäköinti- aluetta. Alueiden 7 ja 9 pysäköintialueet ovat molempien alueiden yhteiskäytössä.

- PURETUT RAKENNUKSET
- ASUINRAKENNUS TAI MUU TALOUSRAKENNUS
- ASUIN- JA/TAI LIIKE- JA/TAI TOIMISTORAKENNUS JA MUU TALOUSRAKENNUS
- LIIKE-/TOIMISTO- TAI MUU JULKISESSA KÄYTÖSSÄ OLEVA RAKENNUS

rakennettu ympäristö

NYKYTILANNE

Alavuden keskustassa rakennukset sijoittuvat väljästi tonteille ja ydinkeskustalle tyypillinen tiiveys puuttuu Alavuden kaupunkirakenteesta. Rakennusten summittainen sijoittelu tonteilla ei rajaa selkeää katutilaa vaan väljyys tuottaa epämääräistä ja jäsentymätöntä ympäristöä. Alavuden keskustassa rakentaminen on pienimittakaavaista, pääosin 2-3 kerroksisia rakennuksia.

PURETTAVAT RAKENNUKSET

Suunnitelmassa on esitetty muutaman rakennuksen purkamista. Keskeisin rakennus suunnitelman toteutuksen kannalta on Alavuden kaupungintalo, jonka paikalle on sijoitettu Alavuden keskustan uusi sydän, torialue. Toinen tärkeä kohde on rannassa sijaitseva Oma Säästöpankin rakennus. Sen purkaminen mahdollistaa tärkeän torin ja rannan välisen yhteyden toteuttamisen. Purettujen rakennusten toiminta jatkuisi Alavuden nykyisissä toimisto- ja liikerakennuksissa tai uusien rakennuksen tiloissa.

TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Työssä Alavuden keskustaa tiivistetään täydennysrakentamisella. Uudet rakennukset luovat selkeämmin rajattua katutilaa. Täydennysrakentamisen keskiössä on Kuulantie, joka toimii Alavuden pääkatuna. Suunnitelmassa keskusta täydentyy noin 26 500 k-m², joihin sisältyy asuin-, toimisto- ja liikerakentamista. Täydennysrakentamisessa on viitteitä nykyisistä rakennuksista mittakaavan ja materiaalien muodossa.

NYKYTILANNE

PURETTAVAT RAKENNUKSET

TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

julkiset tilat

Julkisia tiloja on kaupungissa karkeasti jaettu na kolme: kulkuväylät, aukiot ja puistot. Näissä tiloissa toteutuu yhteisöjen elämä vilkkaimmillaan, joten niiden rooli kaupungissa on merkittävä. Ilman julkisia tiloja kaupungissa ei löydy luontevaa paikkaa, jossa ihmiset voisivat oleskella, viettää vapaa-aikaa ja hakea elämyksiä.

Tori toimii kaupungissa maamerkinä ja se muodostaa muiden maamerkkien ohessa kaupunkiin tunnistettavan etapin, joka helpottavat kaupungin hahmottamista. Tori vaikuttaa julkisena kaupunkitilana myös kaupungin imagoon, siihen millaisen kokemuksen vierailijat saavat kaupungista. Alavuden keskustasta torialue ei ole löytänyt luontevaa ja toimivaa

paikkaa avoimista tiloista huolimatta. Torin toimintaa ollaan kokeiltu keskustassa useassa paikassa, mutta mihinkään niistä tori ei ole vakiinnuttanut vielä asemaansa elävänä torialueena. Torialueen tulisi sijaita viitealueeseensa nähden keskeisesti, jotta se pysyy elävänä ja vilkkaana myyjien, asiakkaiden ja satunnaisen ohikulkijoiden muodossa. Syrjäinen aukio jää helposti kuolleeksi. Torin tulee liittyä kaupungin perusfunktioiden muodostamaan fyysiseen ja toiminnalliseen verkostoon. Sen on hyvä sijaita lähellä joukkoliikenne pysäkkejä. Aukion tulee nivoutua tärkeisiin jalankulku- ja kevyenliikenteen väyliin, esimerkiksi niiden risteys- ja solmukohtiin. Suunnitelmassa esitetty torialue on keskeisellä sijainnilla, avoin ja siinä

eri toiminnot sekoittuvat. Nämä ovat toimivan torin peruspiirteitä. Onnistunut julkinen kaupunkitila parantaa kaupunkilaisten elämänlaatua tuoden lisänsä niin arkiviihtyvyyteen kuin juhlahetkiin.

Suunnitelmassa on luotu JULKISTEN TILOJEN SARJA torin ja rannan väliin. Tällä akselilla on useita erikokoisia ja -luonteisia aukioita ja puisto-alueita. Nämä aukiot ja puistot toimivat solmukohtina ja etappeina. Ne mahdollistavat oleskelun ja monenlaiset yhteisöllisyyteen liittyvät toiminnot. Akselin päätepisteinä toimivat kauppatorin kauppahalli-kahvila ja rannassa sijaitseva paviljonki-ravintola.

1:2500

MATHAKUJOTO

KAUPPATORI

KIRJASTO-AUKIO

RANTA-BULEVARDI

TOIMINNALLINEN-PUISTO

RANTA-PUISTO

PAVILJONKI RAVINTOLA

PUUTARHA-PUISTO

UIMARANTA

LAITURI

SALUN

aluesuunnitelma

Työn alkuvaiheessa muotoutui ajatus Alavuden sydäimestä, toriaukiosta, josta suunnitelma lähti kehittymään. Alavuden keskustan kehittämissuunnitelmassa avataan kaupunki ihmisille, joiden ansiosta siitä tulee elinvoimainen ja viihtyisä.

Suunnitelmassa on huomioitu Kuulantien ja Järviluomantien rooli pääväylinä ja täydennysrakentaminen pyrkii yhdistämään nämä väylät luontevaksi ja ehjäksi kokonaisuudeksi. Täydennysrakentaminen tekee Alavuden keskustaan tiiviimmän kaupunkirakenteen säilyttäen kuitenkin maaseutukaupungille tyypillisen mittakaavan. Ydinkeskustan täydennysrakentaminen koostuu pääosin toimisto- ja liikerakennuksista, mutta asuirakentamista löytyy torilla pistetaloina kohoavista maamerkeistä. Pienimittakaavainen rakentaminen mahdollistaa tiiviin rakenteen ja rajaa selkeää katutilaa. Yhtenäisen ja intiimin katutilan tuntu on vahva, joka koetaan miellyttäväksi kävely-ympäristöksi. Mutkitteleva ja ilmettään muuttava katutila herättää kulkijassaan

mielenkiintoa ja houkuttelee tutkimaan. Uudet asuinalueet sijaitsevat ydinkeskustan reuna-alueilla. Ne koostuvat pienkerrostaloista, rivitaloista ja pientaloista. Kadun varteen sijoittuvissa rakennuksissa voi olla myös pieniä liiketiloja ja toimistoja.

Suunnitelmassa esitetyt liikenteelliset muutokset on pidetty maltillisina. Ajo-neuvoliikenneväyliä ei ole muutettu, lukuunottamatta Huhtamäentien poistoa. Liikenteen sujuvoittamiseksi työssä on esitetty ratkaisu kiertoliittymän ja hidaskadun muodossa. Joukkoliikennetermiinaali on suunnitelmassa Torikadun ja Kuulantien kulmassa. Linja-autolaitureiden katos on Torikadun puolella ja laitureille on linja-autoilla yhteydet Torikadun ja Kuulantien kautta. Kevyenliikenteen reitteihin on työssä esitetty useita uusia linjauksia, jotka ovat osa keskustan suunnitelmaa tai palvelevat isommassa mittakaavassa käyttäjiä.

Työn idea on pyritty sovittamaan nykyiseen kaupunkirakenteeseen siten, että

se toimisi enemmän lisäävänä kuin poistavana voimana. Suunnitelman ideasta ja sen parhaimmasta mahdollisesta toteutuksesta ei ole kuitenkaan tingitty. Tästä johtuen työssä on esitetty muutamaa rakennusta purettavaksi. Yksi näistä on kaupungintalo, ja sen toimintaa ehdotetaan siirrettäväksi Torikadulla sijaitsevaan Alavuden virastotaloon. Alavuden kaupungintalon toimintaa voidaan täydentää Fasadin kokous- ja koulutustiloilla sekä Rantapaviljongin kokoustiloilla. Kaupungintalon purku mahdollistaa keskustan tehokkaamman täydennysrakentamisen. Toinen merkittävä rakennus suunnitelman toteutuksen kannalta on rannassa sijaitseva Oma Säästöpankin rakennus. Sen purkaminen mahdollistaa tärkeän torin ja rannan välisen yhteyden toteuttamisen. Oma Säästöpankin toimintaa ehdotetaan siirrettäväksi ydinkeskustan uusiin liiketiloihin.

tori-ranta

Alavuden uusi KAUPPATORI on sijoitettu keskustan ytimeen. Käynti torille on tehty mahdollisimman helpoksi ja luontevaksi sijainnin ja parempien yhteyksien avulla. Sijainti tukee torin spontaania saavutettavuutta.

KAUPPAHALLI/KAHVILA on kauppatorin ja kirjastoaukion keskus. Siinä on kaupallista toimintaa kauppatorin puolella ja kahvila kirjastoaukion päädyssä. Kauppahalli/kahvila mahdollistaa toritoiminnan ympärivuotisen jatkuvuuden.

KIRJASTOAUKION luonne on vähemmän kaupallinen. Se tarjoaa puitteet pienimuotoisille tapahtumille, oleskelulle ja vapaa-ajanvietolle. Kirjaston luonne on muuttunut ja se vastaa tänä päivänä enemmänkin kulttuurilaitosta, jolla on tarjota monia tapahtumia ja aktiviteetteja. Kirjasto voi hyödyntää aukiota tapahtumissaan ja ottaa sen olennaiseksi osaksi toimintaansa.

RANTABULEVARDI toimii keskustan ja rannan yhteyslinkkinä. Se johdattelee

torilta tulevan kulkijan kohti rantaa ja puistoaluetta. Torilta rantaan kulkeva reitti on laskeva, mutta korkeuserot ovat maltilliset ja kulku on esteetöntä.

Ranta ja puistoalue voidaan jakaa suunnitelmassa kolmeen luonteiltaan erilaiseen alueeseen: Toiminnalliseen puistoon, Rantapuistoon ja Puutarhapuistoon.

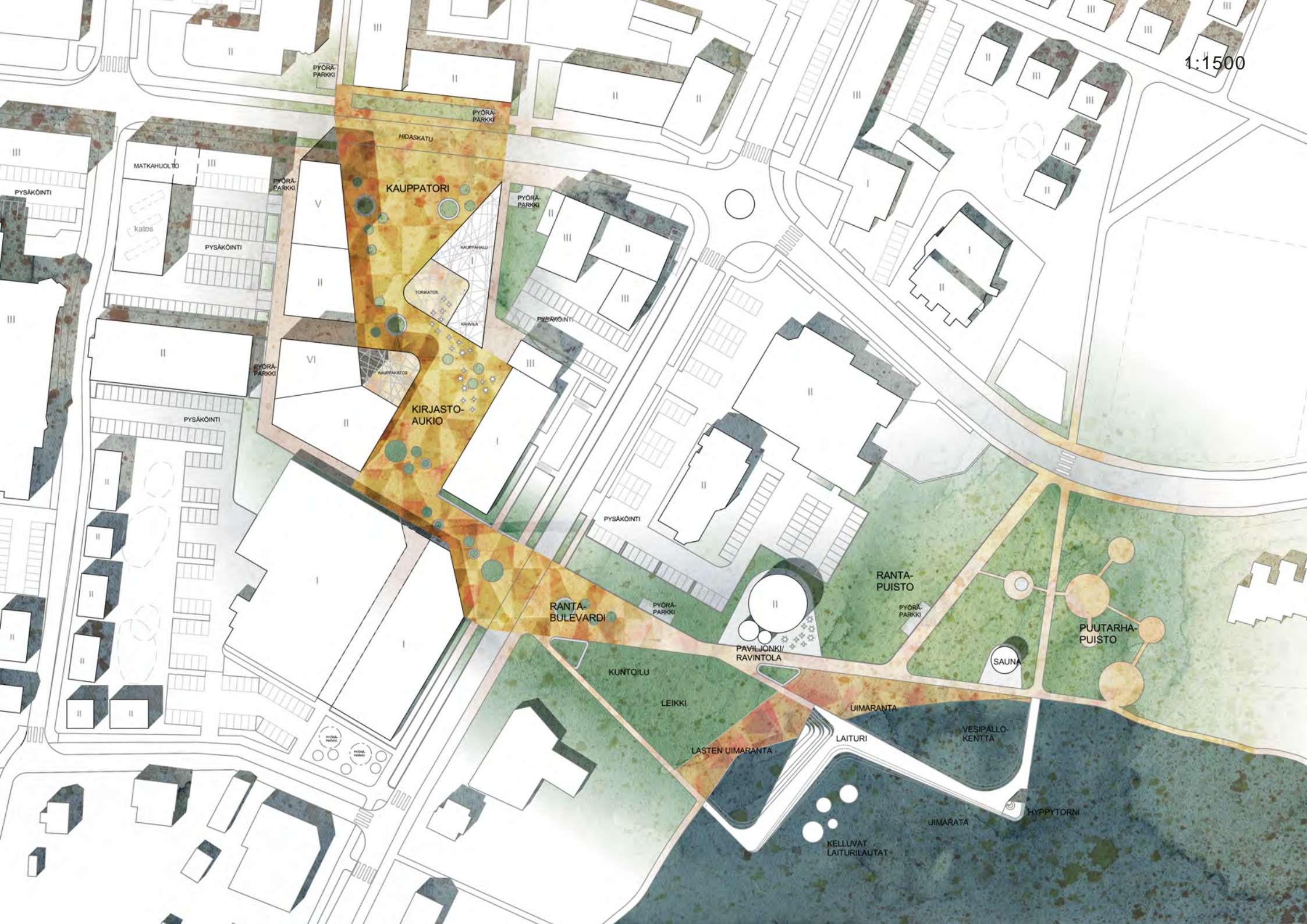
TOIMINNALLINENPUISTO sisältää aktiiviselle toiminnalle tarkoitettuja alueita ja välineitä. Puistossa on kuntoilualue, joka on tarkoitettu kaiken ikäisten harrastustoimintaan. Lapsille suunnatulla alueella on leikkialue, joka tarjoaa lapsille virikkeellisen ympäristön ulkoaktiiviteetteihin, sekä lasten uimaranta, jossa perheen pienimmät voivat turvallisesti harrastaa vesileikkejä. Lasten uimarantaa ympäröi laiturirakennelma, josta voidaan helposti valvoa lapsia. Toiminnallisessa puistossa löytyy siis kaikenikäisille harrastusmahdollisuuksia.

RANTAPUISTO on puistoalueen keskus,

jonka yhteydessä toimii myös rantaravintola/paviljonki. Alueella on väljempiä puistotilaa, jossa on mahdollista järjestää erilaisia tapahtumia. Puistossa on hyvä näkyvyys puustosta huolimatta. Runsaampi kasvillisuus on karsittu. Puiston kautta avautuu näkymiä järvelle ja puistoon Järviluomantieltä ja Salmentieltä.

PUUTARHAPUISTO on puistoalueen itäreunalla ja se on muita puistoalueita runsaampi ja rehevämpi kasvillisuudeltaan. Puistossa on puutarhamainen tunnelma pienten puistopolkujen ja intiimien puutarha-aukioiden muodossa. Puutarhapuisto toimii myös erottavana vyöhykkeenä runsaan kasvillisuuden ansiosta rivitaloalueen ja muun puistoalueen välillä.

Puurakenteinen LAITURI sitoo kolme puistoaluetta yhdeksi kokonaisuudeksi ja muodostaa oman alueensa rannan ja puiston päätteeksi. Laiturilla on useita eri toimintoja vesiaktiiviteeteistä oleskeluun. Laituri toimii myös osana kävelyverkostoa.

PYÖRÄ-PARKKI

HIDASKATU

PYÖRÄ-PARKKI

KAUPPATORI

PYÖRÄ-PARKKI

MATKAHUOLTO

PYÖRÄ-PARKKI

PYSÄKÖINTI

katos

PYSÄKÖINTI

KAUPPIHALU

TORIKATOS

KAFFEE

KAUPPAKATOS

KIRJASTO-AUKIO

PYÖRÄ-PARKKI

PYSÄKÖINTI

PYSÄKÖINTI

RANTA-BULEVARDI

PYÖRÄ-PARKKI

RANTA-PUISTO

PYÖRÄ-PARKKI

PUUTARHA-PUISTO

SAUNA

PAVILJONKI/RAVINTOLA

KUNTOILU

LEIKKI

UIMARANTA

LASTEN UIMARANTA

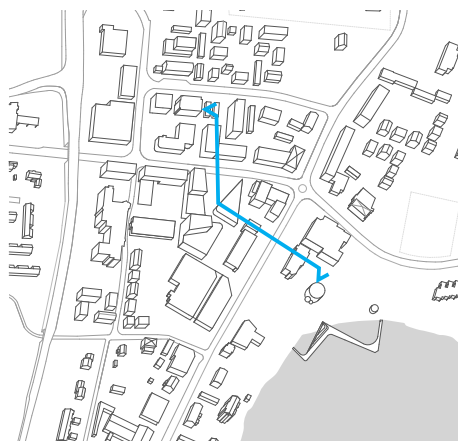
LAITURI

VESIPALLO-KENTTÄ

UIMARANTA

HYPPYTorni

KELLUVAT LAITURILAUTAT

ALUELEIKKAUS 1:750

Laituri on aktiivisessa käytössä myös talviaikaan, jolloin aktiviteetteihin kuuluu mm. avantouintia, luistelua ja pilkkimistä.

SAUNA sijaitsee laiturin läheisyydessä ja on osa hotellin ja ravintolan toimintaa, mutta myös yleisessä käytössä.

RANTARAVINTOLA/PAVILJONKI täydentää viereisen hotellin toimintaa

tarjoten ravintolapalveluita, kokous- ja juhlatiloja sekä terassin järvimaisemin. Ravintola voi myös hyödyntää ympäröivää puistoaluetta tapahtumien järjestämisessä; esimerkiksi puistokonserttien, tanssien, pienten festareiden ja muiden tapahtumien muodossa.

Ranta-alueelta lähtee koko järven ympäri kiertävä MAISEMAREITTI, joka vaihtuu luontopoluista siltareitteihin poi-

keten eri taukopaikoilla. Reitille kulkija voi nauttia luonnon virikkeellisyydestä ja elävyydestä ilman häiriötekijöitä kuten moottoriliikennettä ja melua. Maise-
mareitin myötä saadaan nostettua rannan ja järven käyttöastetta ja kaikilla on mahdollisuus nauttia Alavudenjärvestä monipuolisesti.

Matkailun edistämisen kannalta tärkeää on, että hotellitoiminta jatkuu.

Rantaravintola/paviljonki täydentää ja tukee hotellin toimintaa. Lisäkapasiteettia majoitustiloihin voi hakea kiinteistöistä, joissa toiminnan muutos on mahdollinen. Esimerkiksi sijainniltaan ja miljööltään Alavuden Osuusmeijerin rakennuksen uusiokäyttö majoitus- ja ravintolatilana voisi olla persoonallinen ja historiaa henkivä lisä Alavuden kes-
kustan nähtävyyksiin ja palveluihin

suunnitelman visualisointi

ILMAKUVAN KUVAKULMA

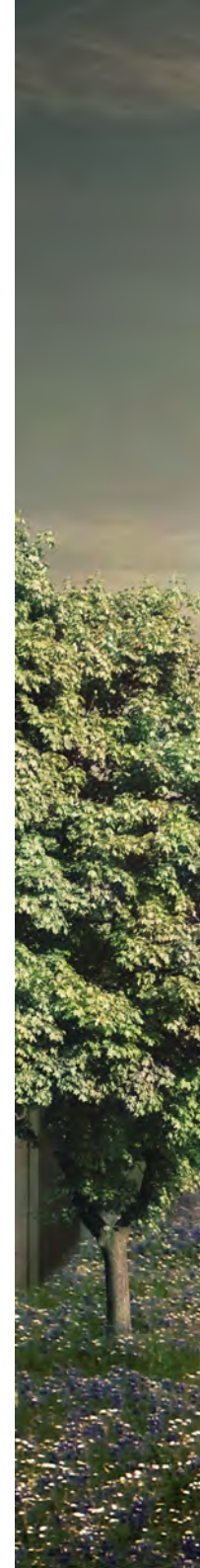

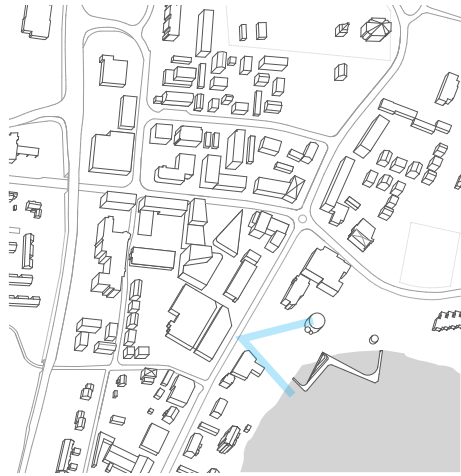

TORINÄKYMÄN KUVAKULMA

KATUNÄKYMÄN KUVAKULMA

RANTANÄKYMÄN KUVAKULMA

SUUNNITELMAN VAIHEISTUS

VAIHE 1: Ranta-alueen toteutus osittain. Huhtamäentie poistetaan käytöstä ja kiertoliittymä toteutetaan Kuulantien, Järviluomantien, Kirkkotien ja Salmentie risteyskohtaan. Rannassa toteutetaan rantapuiston ja puutarhapuiston alue, laiturirakennelma sekä ravintola-paviljonki ja yleinen sauna. Myös pysäköintialue täydentyy ravintolan ja hotellin väliin. Uusi alikulku tulee Koivutien päätteeseen yhdistäen keskustan ja Kaartin alueen uudella kevyenliikenteen väylällä.

VAIHE 2: Tori ja sen lähiympäristö. Vaiheeseen kuuluu kaupungintalon pur-

ku ja sen toiminta siirretään Alavuden virastotaloon. Kaupungintalon paikalle toteutetaan torialue. Kauppahalli-kahvila nousee torialueen keskelle ja toritilaa rajaavat uudet asuin-, toimisto- ja liiketiloista koostuvat rakennukset. Rakennusten ja torialueen käyttäjiä palvelemaan tehdään uusia pysäköintialueita torin läheisyyteen. Kuulantie muuttuu hidaskaduksi, joka luo torialueelle turvalliseman ja miellyttävämmän ympäristön.

VAIHE 3: Yhteys torin ja ranta- ja puistoalueiden välille. Kolmannessa vaiheessa pankkirakennus esitetään purettavaksi ja sen toiminta siirretään uusiin

tiloihin. Puiston suunnitelma toteutuu kokonaisuudessaan, kun viimeinen puiston alue, toiminnallinen puisto saadaan toteutettua. Ydinkeskusta täydentyy uusilla asuin-, toimisto- ja liikerakennuksilla.

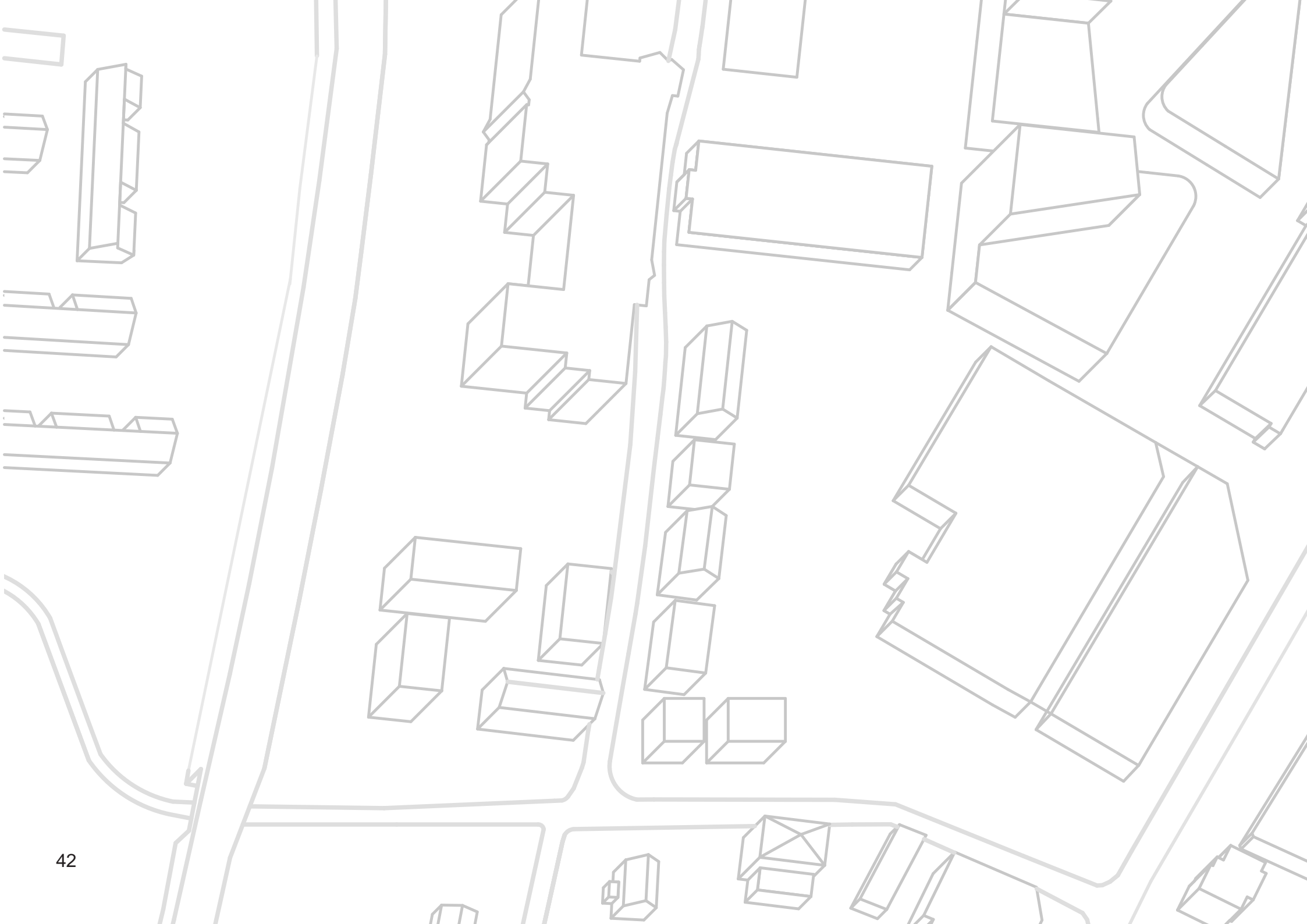
VAIHE 4: Ydinkeskustaa täydennetään asuin-, toimisto- ja liikerakennuksilla. Uusia kevyenliikenteen reittejä syntyy uusien asuinalueiden yhteyteen.

3 ja 4 vaiheiden täydennysrakentaminen toteutetaan tilojen kysynnän ja tarpeen mukaan.

Yleisilmeen ehostus aloitetaan ensimmäisessä vaiheessa ja sitä toteutetaan kaikkien vaiheiden rinnalla. Tähän kuuluu mm. yhdenmukaiset valaisinkalusteet, pintamateriaalit, istutusalueiden toteutus ja korjaus, sekä julkisen tilan kalusteet.

- VAIHE 1
- VAIHE 2
- VAIHE 3
- VAIHE 4

OHJEISTUKSET

Ohjeistuksilla haetaan suuntaviivoja pienempiin detaljeihin suunniteltaessa kaupunkitilan yleisilmettä. Suunnitelmaa tukeva ilme toteutuu kokonaisuudessaan vasta, kun pienimmätkin detaljit huomioidaan ja otetaan mukaan kokonaissuunnitelmaan.

KUVA 4

KUVA 7

KUVA-6

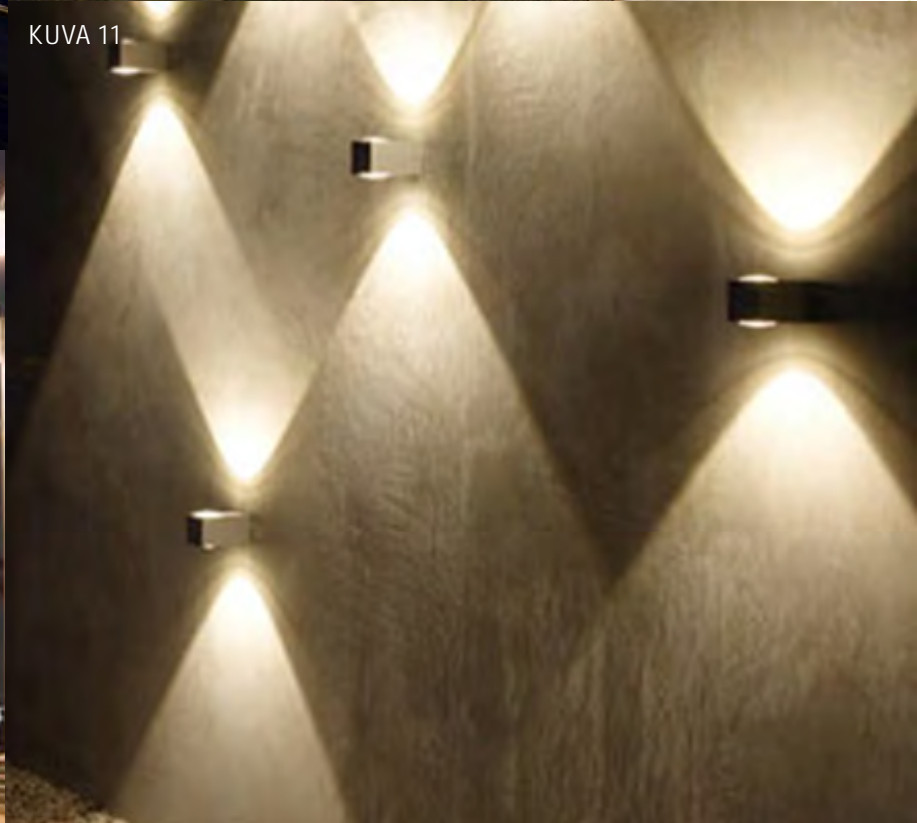
KUVA 9

KUVA 5

KUVA 8

KUVA 11

KUVA 10

valaistus

Valaistuksen lähtökohdaksi on hyvä ottaa kaupunkitilakokonaisuus ja käyttötarve, jotka vaikuttaa mm. valaisinkalusteiden mittakaavaan ja ulkonäköön. Valaisimien ulkonäkö vaikuttaa myös kaupunkitilan kokemiseen päivällä. Valaistuksen avulla tehdään ympäristöstä turvallinen, ymmärrettävä ja kaunis. Hyvä valaistus sulautuu luontevaksi osaksi ympäristöä ja korostaa alueen ominaispiirteitä.

Keskustan alueella voidaan korostaa julkisten tilojen osaa ja niiden hahmotamista julkiseksi tilaksi kaupunkiympäristössä yleisvalaistuksen lisäksi myös kohdevalaistuksella ja erikoisvalaistusratkaisuilla. Yhtenäinen ja ehjä kokonaisuus saadaan pitäytymällä, jos ei nyt yhdessä mallissa, niin samaa muotokieltä omaavissa ja samaa henkeä välittävissä valaisinkalusteissa.

kalusteet

Kalusteilla on tärkeä rooli kaupunkitilassa, kun käyttäjä arvioi tilakokemustaan. Oikeanlaiset kalusteet henkivät suunnittelusta ja miellyttävästä tilasta, jossa kalusteet ovat löytäneet oikean paikkansa ja niitä on miellyttävä käyttää. Tilassa on levollinen olo. Kalusteiden valinnassa tulee huomoida myös kalusteen huolto, käyttöaste ja kalusteen kuljetettavuus, jos kaluste ei ole ympäri vuotuisessa käytössä. Kalusteen tulee myös palvella alueella tyypillistä oleskelua. Esimerkiksi ranta- ja puistoalueella voi oleskella rennommin, jopa ottaa torkut mukavassa rantatuolissa. Torialueella kalusteisiin on haettu huoneka-

lumaista olemusta, ikään kuin kalustetaan asukkaiden olohuonetta keskustaankuomoiden kuitenkin kaupunkitilan mittakaava.

Puistoalueilla käytetään keveitä kalusteratkaisuja ja suositaan puuta ja terästä materiaaleissa. Puu pehmeänä materiaalina sopii rantamaiseman tunnelmaan ja teräs on keveytensä vuoksi helppo kuljettaa talvisäilytykseen. Laituri toimii jo osittain isona kalusteena ranta- ja puistoalueella, joten irtokalusteet jatkavat samaa muotokieltä ja materiaalimaailmaa ns. kuivalla maalla.

KUVA 12

KUVA 13

KUVA 14

KUVA 17

KUVA 16

KUVA 18

KUVA 19

KUVA 20

KUVA 15

materiaalit

Kulkuväylien väljyys ja epämääräisyys Alavuden keskustan alueella johtuu osittain siitä, että eri toimintoihin tarkoitetuilla alueilla on käytetty samaa materiaalia. Mikään ei erota esimerkiksi ajoneuvoliikenneväylää, kevyenliikenteen väylää ja pysäköintialuetta toisistaan vaan nämä toimivat rinta rinnan ilman mitään visuaalisesti erottavaa tekijää. Hajautunutta ilmettä saadaan jäsenneiltyä ja ryhdyttyä pintamateriaaleilla. Eri toimintoihin tarkoitettuja alueita voidaan "erottaa" toisistaan käyttämällä niissä toisistaan poikkeavia materiaaleja, tasoeroja ja istutusalueita niiden välissä.

Eri toimintoihin tarkoitettuja alueita voidaan korostaa erikoisimmillakin pintamateriaalivalinnoilla. Esimerkiksi Alavuden keskustassa voidaan torialue erottaa muusta ympäristöstä pintamateriaalilla, värillä, jne. Tasoerojen käyttäminenkin luo tehokkaan rajaavan vaikutelman, mutta niitä käytettäessä tulee huomioida esteetön liikkuminen.

Pysäköintialueet muodostavat helposti kalseaa ympäristöä kaupunkitilassa isoilla asfaltikentillä. Niitä saadaan viihtyisämmiksi rikkomalla pysäköintialuetta istutuksilla ja käyttämällä vaikka itse py-

säköintiruudussa pintamateriaalia, joka päästää ruohon kasvamaan osittain läpi ja toimii myös sadevesien imeytyspintana.

Käytettäessä erilaisia pintamateriaaleja tulee myös kiinnittää huomiota näiden eri materiaalien rajakohtaan. Huoliteltu ja viimeistelty ilme saavutetaan toteuttamalla tämä raja-alue esim. kiveyksellä.

KUVA 21

KUVA 22

KUVA 23

KUVA 24

KUVA 25

KUVALÄHTEET

Muut kuvat, kaaviot ja piirustukset:
Jonna Heikkinen

KUVA 1: Historialliset viistokuvat. Alavuden kaupunki.

KUVA 2: Alavuden kaupunki.

KUVA 3: Alavuden kaupunki.

KUVA 4: www.vastavalo.fi/kaupunki-helsinki-urbaani-lintu-234560.html (26.2.2015)

KUVA 5: www.lappeenranta.fi/Suomeksi/Palvelut/Kadut-ja-liikenne/Ulkovalmistus (28.2.2015)

KUVA 6: www.lanabird.com/2013/01/04/klyde-warren-park/ (26.2.2015)

KUVA 7: www.enlightermagazine.com/market-news/oecd-headquarter-paris-griven (26.2.2015)

KUVA 8: prismoutbacklight.com/cn/project_show.asp?ID=9 (26.2.2015)

KUVA 9: designwild.wordpress.com/2013/05/23/klyde-warren-park-at-night/ (26.2.2015)

KUVA 10: Valopaa. Tuotekuvasto 1/2014. Versio 6.1. (26.2.2015)

KUVA 11: www.destinationliving.com.au/interior/the-importance-of-light-and-shade-when-designing-your (28.2.2015)

KUVA 12: davisla.wordpress.com/2013/11/22/leicester-square-landscape-london/ (13.11.2014)

KUVA 13: jana.fi/atena-marmorivalupenkki/?c=3 (23.2.2015)

KUVA 14: www.flickr.com/photos/laurencosteris/galleries/72157628003449141 (26.2.2015)

KUVA 15: wonkworld.wordpress.com/tag/urban-design/ (24.2.2015)

KUVA 16: jana.fi/gea-istuinpenkki/?c=3 (23.2.2015)

KUVA 17: www.externalworksindex.co.uk/entry/32499/Marshalls-Street-Furniture/ (26.2.2015)

KUVA 18: jana.fi/eraclea-penkki-marmorivalu/?c=3 (23.2.2015)

KUVA 19: www.ajtuotteet.fi/ulkokalusteet/jatesailiot/katettu-roskakori/ (23.2.2015)

KUVA 20: jana.fi/marte-istutusallas/?c=7 (23.2.2015)

KUVA 21: a-a-ah.com/la-salut (16.11.2015)

KUVAT 22-24: davisla.wordpress.com/2012/07/20/jubilee-gardens-on-londons-south-bank-designed-by-west-8-complete/ (9.11.2014)

KUVA 25: www.europomice.com/products/volcanic-mixtures/vulcapark/ (1.3.2015)

